

Lenče Nasev: *Muzičkata forma na žanrot simfonieta/Glasbena oblika v žanru simfoniete* (2013)

Mlada makedonska pedagoginja mag. Lenče Nasev (roj. 1976), asistentka na Fakulteti za glasbeno umetnost Univerze Goce Delčev v Štipu in doktorantka na FMU Univerze za umetnost v Beogradu na katedri za solfeggio in glasbeno pedagogiko (mentorica prof. dr. Sonja Marinković), je izdala svoj književni prvenec *Muzičkata forma na žanrot simfonieta/Glasbena oblika v žanru simfoniete* (2013). Avtoričino specialno glasbeno pedagoško delo in okupacija je glasbena oblika z analizo, osnovna glasbena oblika z analizo, atonalni jazzovski solfeggio, harmonija in metodika pouka glasbe. Njene aktivnosti pa so bile že doslej kronane s številnimi udeležbami na mednarodnih znanstvenih konferencah in drugih srečanjih, objavami znanstvenih člankov, udeležbo na tečajih in delavnicah. L. Nasev je aktivna tudi na področju strokovno-aplikativnih in organizacijsko-razvojnih dejavnosti. Aprila 2013 je bila gostja s petimi predavanji na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru na oddelku za glasbo (mentorica prof. dr. Albinca Pesek) v okviru mednarodne učiteljske izmenjave v projektu Erasmus.

Njena knjiga (priročnik in učbenik; 171 str.) je izšla v makedonskem jeziku v zbirki Talija (za izdajatelja Todor Kuzmanov) pri skopski založbi Maska v nakladi petsto izvodov. Lektorica je bila Valentina Bačvarovska, računalniško notografijo za objavljene notne primere obravnavane glasbe je prispeval Gorančo

Angelov. Delo je natisnila tiskarna Grafoden. Izdajo je podprlo ali celo omogočilo Ministrstvo za kulturo Republike Makedonije. Po uvodu razdeli avtorica knjigo oz. zadano tematiko v več poglavij, zato pojdemo v tej recenziji oz. predstavitvi kar po vrsti. Knjiga L. Naseve »stoji in pade« na nekaj splošnih in uvodnih tezah o simfonietti (it. sinfonietta). Zanj je najbolj značilno, da je neke vrste mala simfonija, komponirana za običajno simfonično zasedbo, pogosto pa za manjši (komorni) ali/in godalni orkester; včasih je ležerne, vedre, optimistične vsebine, zato je tudi bolj pristopna in nezahtevna. Njena primerjava z večjo simfonijo je analogna, možna kot sonatina s sonato. Zanj avtorica napove shematski prikaz s temi značilnostmi: svojsko zasledovanje glasbene forme, prosta polifonija (večglasje), preproste homofone strukture, urejeni ritmi in artikulirane fraze. Na teh uvodnih konstantah o simfonietti kot posebni glasbeni obliki Naseva zgradi svojo sistematiko (metodiko in didaktiko) o tej tako specifični (mali) glasbeni obliki. Tako se z glasbo svetovnega, pa tudi svojega nacionalnega, makedonskega glasbenega repertoarja sprehodi od razvoja simfonije in simfoniete do vključno 20. stoletja. Ob tem si izbere in obdela tovrstno glasbo skladateljev, kot so npr. S. Prokofjev (*Simfonietta v A-duru*, op. 5/48; 1909/1929), L. Janaček (*Simfonietta Military, Sokol Festival*, JW 6/18; 1926), B. Britten (*Simfonietta za komorni orkester*, op. 1; 1932), A. Roussel (*Sinfonietta za godala*, op. 52; 1934) in F. Poulenc (*Sinfonietta za komorni orkester*, FP 141; 1947). Po ugotovitvah o enakostih in razlikah med izbranimi skladatelji in njihovi glasbenimi deli Naseva predstavi morda ta hip najbolj zanimiv tovrstni makedonski opus. To so dela skladateljev Tomislava Zografskega (roj. 1934) in njegova *Sim(n)fonieta in Es* (1958; revidirana 1994 in/v Si/B), Tome Mančeva (roj. 1950) in *Sinfonietta (Symphonietta)* za veliki orkester – 64 izvajalcev, op. 11 (1978) in Jane Andreevske (roj. 1967) in njena *Sinfonietta* (za orkester: harfa – klavir – 2/3 tolkalca – orkester; 1969). Po zgodovinskih dejstvih za vsako od navedenih del avtorica najbolj poglobljeno, kar je mogoče (s številnimi /notnimi/ primeri in analitično po vseh muzikoloških analitičnih elementih, kot so melodija, ritem, harmonija, forma in barva/instrumentacija), in s posebnim poudarkom na obliki primerja omenjena dela; zlasti so ob tem v prednosti vsa tri navedena makedonska dela v obliki simfoniete. Avto-

rica zato marsikdaj med besedilom poseže po razpredelnicah, v katerih je tudi najlaže oblikovno in vsebinsko prikazati vsa nakazana razmerja, morda celo prednosti in slabosti. Pri tem je v veliki prednosti delo že omenjenega T. Zografskega in njegova *Sim(n)fonieta in Es*. Njej posveti skoraj ves drugi del knjige (str. 47–103), na koncu pa objavi še partituro (samo) prvega stavka nove različice omenjene *Simfonietta v Si (B)* iz leta 1994 (za veliki orkester). Ko prebiramo avtoričine poudarke iz danih analiz, lahko ugotovimo, da daje Naseva velik ali skoraj izključni poudarek oblikovnim podatkom, dosežkom in včasih celo presežkom omenjenega dela in vseh njegovih treh stavkov. Ta je povsem »klasične« sonatne zasnove (ekspozicija s prvo in drugo temo, razvoj in repeticija pa še z mostom in kodo-codeto): oblika, tematika, harmonija in ritem. Torej se avtorica niti na koncu in kljub poudarku (in tudi naslovu knjige) na obliki, ne izogne preostalim muzikološkim analitičnim merilom. Vse to potem zaokroži v (svojem) povzetku, v katerem opozori na simetrijo v vseh omenjenih pogledih. Če je morda v umetniškem pogledu del navedenih skladateljev bolj pogled in smer »nazaj« in ne naprej, pa se vendarle tudi v tem pogledu vsiljuje vprašanje sodobnosti in morda celo modernosti navedenih del. Če je od nastanka nekaterih del minilo že nekaj desetletij, se tudi marsikatera novejša glasba lahko sooča s temi dvomi. Sicer tudi morda navidezno očitana modernost nima nobene zveze s poslušljivostjo vseh teh del v današnjem času, kar je zagotovo že estetsko in ne le analitično vprašanje.

V prilogi so objavljene še strukturne tabele vseh navedenih in obravnavanih del. Te preglednice zagotavljajo avtoričino dobro poznavanje vsega navedenega in še dodatno primerjalno in pregledno opozorijo na podobnost, enakost ali/in raznovrstnost vseh omenjenih del. Knjigo sklone obsežna bibliografija uporabljenih in citiranih del, saj je na kar štirih straneh nanizana obsežna svetovna in tudi domača, makedonska literatura. Prav ta še dodatno priča o visoki stopnji makedonskega umetniškega glasbenega opusa, po drugi strani pa o stanju in vrednosti njihovega izvirnega muzikološkega, glasbenoznanstvenega stanja duha. Če temu dodamo pedagoško (didaktično in metodološko) razsežnost, smo zagotovo še dodatno opozorili na vse njihove tovrstne evropske razsežnosti in vrednosti.